Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Соціально-політичні транзитивні процеси: теорія і методологія»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	«Соціально-політичні транзитивні процеси: теорія і методологія», мова викладання – українська
Викладачі	Вонсович Сергій Геннадійович, доктор політичних наук, професор
Профайл викладачів	https://politkaf.kpnu.edu.ua/vonsovych-serhij-henadijovych/
E-mail:	vonsovych.sergiy@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=5325
Консультації	Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)

2. Анотація до курсу

Анотація. «Соціально-політичні транзитивні процеси: теорія і методологія» є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки, на вивчення якого передбачається 90 год., з яких для денної форми навчання: 30 аудиторних год. (10 лекц. год., 20 семін. год.), 60 год. самостійної роботи; для заочної форми навчання: 12 аудиторних год. (6 лекц. год., 6 семін. год.), 78 год. самостійної роботи.

Оволодіння компетентностями за цим освітнім компонентом слугує основою написання дисертації доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Політологія» спеціальності 052 Політологія.

3. Мета та завдання курсу

Метою викладання курсу «Соціально-політичні транзитивні процеси: теорія і методологія» є теоретичне осмислення та оволодіння систематизованими науковими знаннями про сутність, причини, умови та форми соціально-політичних транзитивних процесів, засвоєння методологічного інструментарію їх аналізу в умовах глобалізаційних викликів і цивілізаційних трансформацій, а також формування практичних навичок застосування прикладних методів і технологій державного реагування на загрози та соціально-політичні конфлікти для розвитку креативності політичного мислення і прийняття ефективних рішень у складних суспільно-політичних обставинах.

4. Формат курсу

Очна, заочна, дистанційна (в умовах карантину та воєнного стану). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

Інтегральна	Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та

компетентність	дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 01	Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.
ЗК 02	Розуміння сутності наукової діяльності, формування системного наукового світогляду, самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 05	Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.
ЗК 11	Здатність бути критичним і самокритичним, діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 01	Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
СК 02	Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
СК 03	Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
СК 04	Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
СК 05	Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Опанувати універсальними навичками дослідника, достатніми для проведення фундаментальних і прикладних досліджень, розробки, організації та управління науковими проєктами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації.

ПРН 03	Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність.
ПРН 04	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної політичної науки з врахуванням соціальних, економічних, політичних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.
ПРН 06	Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади і публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики і політики окремих країн та регіонів.
ПРН 07	Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.
ПРН 08	Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	**Характеристика навчальної дисципліни**	
	денна форма здобуття вищої освіти	**заочна форма здобуття вищої освіти**
Рік навчання	2-й	2-й
Семестр вивчення	3-й	3-й
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	30	12
Лекційні заняття	10	6
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	20	6
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	60	78
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: «Філософія та методологія науки», «Методологія політичної науки».

Дисципліни-кореквізити: освітні компоненти професійної підготовки та науково-дослідної складової ОНП «Політологія».

8. Технічне і програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення та демонстрування презентацій у форматі MS Power Point. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE та застосунків для проведення відеоконференцій.

9. Політика курсу (правила та вимоги)

Освоєння курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та семінарських занять; активність під час занять; здачу завдань у встановлені терміни; бути терпимим, відкритим і доброзичливим; конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях; бути пунктуальним і обов'язковим. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та етичних норм поведінки.

Неприпустимим є пропуски з неповажних причин; користування телефонами під час занять; списування.

Якщо в силу будь-яких поважних причин ви були відсутні під час проведення контрольного заходу, вам надається можливість пройти його в додатково призначений викладачем час. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Вивчення курсу передбачає академічну доброчесність аспіранта, відповідальне ставлення до навчання та майбутньої професії. Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших аспірантів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://integrity.kpnu.edu.ua/) та Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернет-ресурсами. Аспіранти заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Спілкування з викладачем здійснюється під час лекційних, семінарських занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що аспіранти будуть задавати викладачу запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладач щотижня проводить консультації (офлайн і онлайн).

10. Схема курсу

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин

	разом	зокрема					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія соціально-політичних транзитивних процесів							
Тема 1. Теоретико-методологічні засади та методи соціально-політичних транзитивних процесів	18	2	-	4	-	12	-
Тема 2. Причини та вихідні позиції соціально-політичних транзитивних процесів	18	2	-	4	-	12	-
Тема 3. Умови транзитивних процесів та форми їх переходу	18	2	-	4	-	12	-
Тема 4. Основи політичної глобалістики та глобальні виклики безпеці	18	2	-	4	-	12	-
Тема 5. Підходи, методи та технології реагування на загрози та соціально-політичні конфлікти	18	2	-	4	-	12	-
Разом годин	**90**	**10**	**-**	**20**	**-**	**60**	**-**

Заочна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**						
	разом	**зокрема**					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія соціально-політичних транзитивних процесів							
Тема 1. Теоретико-методологічні засади та методи соціально-політичних транзитивних процесів	30	2	-	2	-	26	-
Тема 2. Причини та вихідні позиції соціально-політичних	30	2	-	2	-	26	-

транзитивних процесів							
Тема 3. Основи політичної глобалістики та глобальні виклики безпеці	30	2	-	2	-	26	-
Разом годин	**90**	**6**	**-**	**6**	**-**	**78**	**-**

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теорія та методологія соціально-політичних транзитивних процесів

Теоретико-методологічні засади та методи соціально-політичних транзитивних процесів. Сутність і понятійно-категоріальний апарат теорії соціально-політичних транзитивних процесів. Генеза та еволюція транзитологічної парадигми у сучасній політичній науці. Класичні та посткласичні теоретичні підходи і методологічний інструментарій дослідження політичних трансформацій і системних переходів.

Причини та вихідні позиції соціально-політичних транзитивних процесів. Внутрішні та зовнішні чинники, передумови й каталізатори соціально-політичних трансформацій. Структура загальних моделей транзитивних процесів. Вихідні позиції політичних режимів, роль владних еліт, громадянського суспільства та соціально-політичної структури перехідних суспільств.

Умови транзитивних процесів та форми їх переходу. Внутрішньополітичні, соціально-економічні, інституційні та соціокультурні умови перебігу перехідних процесів. Типологія та форми транзитивних переходів (лінійні, нелінійні, реформаторські, революційні, пактні, гібридні трансформації). Критерії консолідації та ризики відкату перехідних політичних систем.

Основи політичної глобалістики та глобальні виклики безпеці. Теоретичні основи політичної глобалістики. Співвідношення понять «міжнародна безпека», «колективна безпека», «глобальна безпека» та «національна безпека». Вплив глобалізаційних процесів, геополітичної турбулентності та гібридних загроз на стабільність і трансформацію національних політичних систем.

Підходи, методи та технології реагування на загрози та соціально-політичні конфлікти. Прикладні підходи, методи та управлінські технології державного реагування на загрози національній безпеці та соціально-політичні конфлікти в умовах нестабільних перехідних станів. Антикризові технології, конфлікт-менеджмент та забезпечення національної стійкості у складних суспільно-політичних обставинах.

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view), «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Визначення та визнання результатів навчання окремих тем курсу шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumb4T/view), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю): у неформальній освіті – закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни; в інформальній освіті – наявність наукової публікації, волонтерська діяльність.

Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань аспіранта, виступів при обговоренні теоретичних питань, виконання аналітичних завдань, письмового експрес-контролю та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетентностей навчання, що містяться в ОНП.

Розподіл балів, що присвоюються аспірантам

Поточний і модульний контроль (60 балів)			**Екзамен**	**Сума**
Змістовий модуль 1 (60 балів)				
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота		
25 балів	25 балів	10 балів	40	100

Поточний контроль (25 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності аспірантів на навчальних заняттях – 12.

Переведення оцінок, отриманих за 12-бальною шкалою, в рейтинговий бал здійснюється за формулою: ((СБ × 0,05) + 0,4) × МахБ, де СБ – середній бал за 12-бальною шкалою; МахБ – максимальна сума балів, що відводиться на поточний контроль (25 балів).

Якщо аспірант не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття аспірант має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Аспіранту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Аспірант, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, аспірант повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок аспірантів

Рівні навчальних	**Оцінка в**	**Критерії оцінювання**

досягнень	балах (за 12-бальною шкалою)	
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища,

		процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Самостійна робота (10 балів)

Метою самостійної роботи є закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху; розвиток навичок самоосвіти, пізнавальних інтересів, професійної мотивації навчання; виховання відповідального ставлення до навчання.

Організація та оцінювання самостійної роботи аспірантів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до семінарських занять; виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого характеру в позааудиторний час; самостійне вивчення окремих теоретичних питань курсу; підготовку до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри).

Контроль за самостійною роботою здійснює викладач на консультаціях та семінарських заняттях. Максимальна оцінка за самостійну роботу оцінюється в 10 балів. Аспіранти, які за виконання завдань самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи (менше 6 балів), а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання самостійної роботи на консультації або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Високий	10–8	Автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням соціологічних та політологічних термінів, що мають відношення до теми завдання; надана аргументація власної думки з опорою на

		соціально-політичний аспект в контексті проблематики завдання; відповідь розгорнуто розкриває заявлену тему. Аспірант дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній	7–6	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням соціологічних, політологічних та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики завдання; відсутня відповідь на одне із запитань або запитання не розкрите в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету розгляду. Аспірант дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній	5–4	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні соціологічних, політологічних та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень без теоретичного обґрунтування; відсутня відповідь на два питання або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища. Аспірант переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий	3–2	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабко пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.
Незадовільно	0–1	Відповідь має реферативний характер без соціологічного та політологічного аналізу або є плагіатом (наявні ознаки академічної недоброчесності).

Модульна контрольна робота (25 балів)

Після вивчення освітнього компоненту аспіранти пишуть модульну контрольну роботу (МКР) у письмовій формі. До її написання допускаються усі аспіранти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Аспіранти, які за результатами виконання модульної контрольної роботи отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою. Максимальна кількість балів за МКР – 25. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 14, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Критерії оцінювання результатів виконання МКР

Рівні (Шкала ECTS)	Бали	Критерії оцінювання
Високий («відмінно»)	25–22	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з дисципліни, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній («добре»)	21–18	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній («задовільно»)	17–14	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий («незадовільно»)	13 і менше	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо. Наявні ознаки академічної недоброчесності.

Екзамен (40 балів)

Аспіранти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, допускаються до екзамену.

Аспіранти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Аспіранти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-

Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Екзамен проводиться у формі письмового опитування за питаннями екзаменаційного білета. Білет іспиту складається з трьох питань і оцінюється максимально у 40 балів відповідно до таких критеріїв:

Оцінювання екзамену

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Високий рівень	40–36	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній рівень	35–30	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1–2 помилки, які сам виправляє, і 1–2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній рівень	29–24	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий рівень	Менше ніж 24 бали (1–23)	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A (відмінно)	відмінно
82–89	B (дуже добре)	добре
75–81	C (добре)	

67–74	D (задовільно)	задовільно
60–66	E (достатньо)	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Робоча програма, силабус. Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайнових відеоконференцій.

12. Рекомендована література:

Основна

1. Вонсович С. Вектори трактування політичного процесу в політичній науці. Політикус : наук. журнал. Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса : Гельветика, 2021. № 5. С. 7–12.

2. Вонсович С. Політична транзитологія : монографія. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2013. 383 с.

3. Вонсович С. Влада як ресурс спроможності держави: політологічний дискурс. Літопис Волині. 2023. № 29. С. 142–147.

4. Вонсович С. Теоретичні домінанти дискурсу владних еліт. Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альм. Дніпро : Грані, 2021. Т. 24, № 10. С. 25–33.

5. Вонсович С. Ретроспективний аналіз теоретичних підходів до трактування транзитивних процесів. Літопис Волині. Луцьк : Гельветика, 2021. Час. 24. С. 196–200.

6. Вонсович С. Транзитологія: долання кризи та вектори розвитку. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 30. С. 5–13.

7. Вонсович С. Г. Політична транзитологія : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2018. 80 с.

8. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 1133 с.

9. Демократичний транзит у країнах Вишеградської групи й Україні: вибрані аспекти / за ред. Дмитра Шевчука та Віталія Лебедюка. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 224 с.

10. Загола Т. М. Теоретичні підходи до дослідження співвідношення понять «міжнародна безпека», «колективна безпека» та «глобальна безпека». Вісник Херсонського національного технічного університету. 2022. № 4 (83). С. 133–137.

11. Маційвський Ю. В. У пастці гібридності: зигзаґи трансформацій політичного режиму в Україні (1991–2014) : монографія. Чернівці : Книги – ХХІ, 2016. 552 с.

Допоміжна

1. Вегеш М., Кополовець Р. Модель демократичної трансформації З. Бжезинського та А. Пшеворського і їхня роль у сучасній політичній науці. Вісник Львівського університету. Серія : Філософсько-політологічні студії. 2020. Вип. 32. С. 88–94.

2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. Т. Цимбал. Київ : Наш Формат, 2020. 448 с.

3. Кополовець Р. Теоретико-методологічні засади дослідження демократичних транзитів (Д. Растоу, С. Хантінгтон, Г. О'Доннел, Ф. Шміттер). Вісник Львівського університету. Серія : Філософсько-політологічні студії. 2018. № 21. С. 115–121.

4. Кияк М. Т. Національна стійкість і національна безпека: воєнно-політичний ресурс та потенціал України. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз : національна доповідь / ред. кол. : С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов та ін. ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. С. 422–433.

5. Шаповаленко М. Позбутися транзитології або в пошуках нових концептуальних парадигм. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології». 2016. Т. 28. С. 22–26.

6. Fisun O. Rethinking Post-Soviet Politics from a Neopatrimonial Perspective. Democratizatsiya. The Journal of Post-Soviet Democratization. 2012. Vol. 20, No. 2. P. 87–96.

7. Plattner M. Reconsidering the Transition Paradigm. Journal of Democracy. 2014. Vol. 25, No. 1. P. 86–100.

8. Onuch O., Hale H. E. Capturing Identity: The Case of Ukraine. Post-Soviet Affairs. 2018. Vol. 34, No. 2–3. P. 84–106.

Рекомендовані джерела інформації

http://www.icps.com.ua/publications.html	Міжнародний центр перспективних досліджень
http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
https://library.kpnu.edu.ua/	Бібліотека КПНУ імені Івана Огієнка
https://scholar.google.com/	Google Scholar
https://niss.gov.ua/	Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України
https://thehill.com/	The Hill
https://spa.ukma.edu.ua/	Школа політичної аналітики НаУКМА
https://www.realclearpolitics.com/	RealClearPolitics
http://www.politik.org.ua/	Політик. Інформаційний портал України
https://www.rand.org/	RAND Corporation

https://politicalwire.com/	Political Wire